MOŽNOSTI VYUŽITÍ OVERCLAIMING TECHNIQUE V PEDAGOGICKÉM VÝZKUMU: APLIKACE PRO OBLAST ZNALOSTI JAZYKŮ

POSSIBILITIES OF USING THE OVERCLAIMING TECHNIQUE IN EDUCATIONAL RESEARCH: AN APPLICATION FOR THE DOMAIN OF LANGUAGE KNOWLEDGE

Hana Voňková, Ondřej Papajoanu

Klíčová slova: *overclaiming technique, dotazník, sebehodnocení, pedagogický výzkum, znalost jazyků*
Keywords: *overclaiming technique, questionnaire, self-assessment, educational research, language knowledge*

Cíle v ČJ

Konferenční příspěvek si klade tyto cíle: 1. Představit inovativní metodologický přístup overclaiming technique a jeho základní principy. 2. Představit, k jakým účelům je tento přístup využíván v současném výzkumu. 3. Poskytnout přehled oblastí, ve kterých byl tento přístup dosavadně aplikován. 4. Prezentovat možnosti využití overclaiming technique v oblasti cizího jazyka za účelem porovnávání znalostí jazykově zaměřených a nezaměřených žáků.

Teoretická východiska v ČJ

Overclaiming technique je inovativní metodologický přístup, který byl původně navržen jako alternativní míra sociálně žádoucího odpovídání (social desirable responding, SDR) v dotazníkových šetřeních. Hlavní myšlenkou tohoto přístupu je, že respondenti hodnotí míru své obeznámenosti s řadou slov. Část z těchto slov jsou skutečné (existující) pojmy z určité oblasti (např. matematika, geografie, historie) a další částí (obvykle okolo 20 %) jsou neexistující slova. Tento přístup postupně našel ve výzkumu i další uplatnění, a to zejména v oblasti identifikace rozdílů v užívání škál mezi různými skupinami respondentů (především při porovnávání respondentů z různých

kultur) a následného očišťování dotazníkových dat o tyto rozdíly. Též došlo k postupnému rozšíření aplikací tohoto přístupu do mnoha oblastí, jako například znalostí z matematiky, osobních financí, psychologie, geografie, informačních a komunikačních technologií, či jazyka.

Metodologie v ČJ

Při aplikaci overclaiming technique hodnotí respondenti na škále svoji obeznámenost s řadou existujících a neexistujících slov. Odpovědi mohou být rozděleny do několika skupin, důležité jsou (a) zásahy (hits) – existující slovo označeno za známé, (b) plané poplachy (false alarms) – neexistující slovo označeno za známé. V rámci přístupu se pak pracuje zejména se čtyřmi indexy: proporce zásahů (proportion of hits, PH), proporce falešných poplachů (proportion of false alarms, PFA), tzv. index of accuracy (IA=PH-PFA) a tzv. index of exaggeration (IE=(PH+PFA)/2).

Závěry v ČJ

Dosavadní výzkumy užívající přístup overclaiming technique ukázaly možnost zachycovat některé komponenty SDR a sloužit jako indikátor míry individuální nečestnosti, dále jako alternativní testový formát pro zjišťování znalostí studentů a jako indikátor rozdílů v užívání škál mezi různými skupinami respondentů při hodnocení vlastních znalostí. V rámci dosavadních výzkumů jazyků byla tato technika zatím aplikována pouze v oblasti mateřského jazyka. Náš výzkum ukazuje možnosti užití přístupu v oblasti cizího jazyka při porovnávání znalostí jazykově zaměřených a nezaměřených studentů.

Souhrn příspěvku v AJ

Overclaiming technique is an innovative methodological approach, originally proposed as an alternative measure of socially desirable responding. The basic idea is that respondents assess their familiarity with a set of items on a rating scale. Some of the items are actual (existing) concepts from a particular field of knowledge (e.g. history) and some of the items (about 20%) are non-existing words. In recent research, the approach has also been used as an indicator of individual dishonesty, alternative method of scholastic assessment, and an indicator of differences in scale usage among different groups of students. The approach has been used in a variety of domains such as mathematics, personal finance, geography and ICT. We overview the main findings of the current research on the overclaiming technique and present the possibilities of its use

in foreign language domain with the aim of comparing knowledge of language oriented and other students.

Bibliografie

Paulhus, D. L., Harms, P. D., Bruce, M. N., & Lysy, D. C. (2003). The overclaiming technique: Measuring self-enhancement independent of ability. *Journal of Personality and Social Psychology, 84*(4), 890-904.

Vonkova, H., Papajoanu, O., & Stipek, J. (2018). Enhancing the cross-cultural comparability of self-reports using the overclaiming technique: An analysis of accuracy and exaggeration in 64 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 49*(8), 1247-1268.

Ziegler, M., Kemper, C., & Rammstedt, B. (2013). The Vocabulary and Overclaiming Test (VOC-T). *Journal of Individual Differences, 34*(1), 32-40.